

Korčula je prva mikrohistorijska studija kasnosrednjovjekovnog dalmatinskog sela. S obzirom na stanje izvora, mikrohistorijski pristup povijesti dalmatinskog sela iznimno je težak, ako ne i nemoguć, no *Korčula* se u tom pogledu pokazuje kao iznimka. Korčulanski izvori, posebno brojni sačuvani zapisi sudskih procesa, omogućili su Kümmleru da detaljno rekonstruira nerijetko vrlo dramatične epizode iz životnih svjetova brojnih korčulanskih seljaka i pastira. U knjizi se tako susrećemo s živopisnim krojačem Jakovom Hvaraninom, koji je izazvao bijes seoske zajednice u Blatu i reakciju biskupa živeći u istom kućanstvu sa suprugom, djecom i konkubinom; s braćom Prvošem i Vidošem Miogostićima koji su se žestoko sukobljavali oko zajedničke štale što je na kraju dovelo do Prvoševa ubojstva; ili s pastirom Antunom Martinovićem kojeg je zbog njegova zanimanja vrijeđao, a zatim i napao postolarov sin Živko Cvitetić prilikom njihova susreta na zabačenoj cesti. Takve epizode, koje Kümmler rekonstruira na osnovi parnica koje su trajale više mjeseci ili čak godina, daju dodatnu potvrdu činjenici da je fond Arhiva Korčule Državnog arhiva u Zadru jedan od najbogatijih arhiva ne samo u dalmatinskom, nego i u širem regionalnom kontekstu.

Premalo je prostora ovdje da bi se spomenuli brojni Kümmlerovi zaključci o svakoj podtemi koju otvara. Još su brojnije dosad nepoznate zanimljivosti koje crpi iz arhiva. Kao studija temeljena na opsežnom arhivskom istraživanju i razrađenom teorijsko-metodološkom okviru Kümmlerova *Korčula* predstavlja iznimno vrijedan doprinos socijalnoj historiji kasnosrednjovjekovne Dalmacije. No, ono što ovu monografiju čini posebnom među sve brojnijim studijama stranih povjesničara koji posljednjih godina rade na srednjovjekovnom i ranonovovjekovnom dalmatinskom materijalu fascinantne su ljudske priče dalmatinskog sela koje ona iznosi na vidjelo. Možemo se stoga nadati da će ova knjiga u skorije vrijeme doživjeti i hrvatski prijevod koji će s tim pričama upoznati i širu domaću publiku.

Luka Špoljarić

Ponešto i o našijencima na Bosporu...

Vjeran Kursar, *Croatian Levantines in Ottoman Istanbul, Istanbul: The Isis Press, 2021, 256 str.*

Nije prvi put da je historiografski interes usmjeren na povijest hrvatske dijaspore. Dosad je taj fokus pokrivao ponajviše zajednice hrvatskih iseljenika na Apeninskom poluotoku i susjednom srednjoeuropskom prostoru s obzirom na to da se glavnina migracijskih valova kretala u tim dvama smjerovima. Iako je ofenzivno napredovanje i širenje granica Osman-skog Carstva bilo glavni pokretač ovih iseljeničkih valova u pravcu sigurnijih krajeva, postojali su i obrnuti smjerovi kretanja stanovništva, doduše, manjeg intenziteta. Ovi su bili usmjereni prema Istanbulu, političkom i ekonomskom središtu, kojem je gravitirao najveći dio ranonovovjekovnog Balkana. Studija Vjerana Kursara promatra prisutnost iseljenika s hrvatskog povijesnog prostora u Istanbulu u širokom vremenskom rasponu, od kasnog

srednjovjekovlja pa do 20. stoljeća. Kursarova monografija rezultat je ranijih istraživanja započelih još u svrhu izrade doktorske disertacije, potom naknadnih sudjelovanja u okviru znanstveno-istraživačkih projekata koji su tematizirali *našijence* u Istanbulu, u suradnji s Vesnom Miović, koja je u tom smislu već uvelike zadužila hrvatsku historiografiju. Studija se temelji na raznovrsnoj arhivskoj građi iz Istanbula – od povijesnih arhiva katoličkih župa u Istanbulu pa do građe iz Državnog osmanskog arhiva i nekoliko obiteljskih arhiva. Nadalje, autor je konzultirao građu Državnog arhiva u Dubrovniku, Državnog arhiva u Sofiji, Arhiva Srbije te crkvenih arhiva bosanskih franjevačkih samostana. Temeljno istraživačko pitanje koje povezuje sva poglavlja ove knjige, zaokružujući ih u jednu logičnu i dobro argumentiranu cjelinu, svodi se na preispitivanje uloge i važnosti hrvatskih imigranata u Istanbulu unutar cjelokupnog korpusa ponentinskih kršćana prisutnih u središnjici Osmanskog Carstva.

U samom uvodu autor pojašnjava kako sâm naslov monografije – hrvatski levantinci u Istanbulu – sukladno sa suvremenom nacionalnom identifikacijskom odrednicom, u povijesnoj perspektivi pretpostavlja dijasporu s područja ranonovovjekovne Ilirije, odnosno katoličko stanovništvo s prostora Dubrovačke Republike, mletačke Dalmacije i mletačke Boke te okolnog prostora, kao i Hrvatske i Slavonije te Bosne, koji su se u tom periodu identificirali prvenstveno regionalnim odrednicama, a tadašnji ih izvori objedinjuju i pod zajedničkom odrednicom protomoderne ilirske nacije. Tijekom ranog novog vijeka, razumljivo, najprisutniji *našijenci* u Istanbulu bili su Dubrovčani. Nakon osnovnih informacija u vezi s organizacijom i djelovanjem Ponentinaca u osmanskoj prijestolnici uopće, autor se prvim poglavljem najprije referira na specifične državno-pravne pozicije Dubrovnika unutar osmanske sfere političkog utjecaja, iz čega proizlazi i uloga Dubrovčana kao glavnih trgovačkih posrednika s kršćanskim Ponentom, poglavito u periodu kršćansko-osmanskih ratova, kada su i Mlečani bili prinuđeni pristupiti protuosmanskim koalicijama. Zahvaljujući specifičnom vazalnom statusu, Dubrovčani su raspolagali određenim mogućnostima koje je malo koji Ponentinac imao unutar Osmanskog Carstva, prvenstveno slobodu kretanja, uživajući i različite fiskalne olakšice. Starije studije hrvatske historiografije propustile su primjetiti značajnu prisutnost Dubrovčana također i u Istanbulu, Jedrenu i Bursi, pretpostavljajući kako ih je odatle udaljavala nestimulativna fiskalna politika koja je vrijedila za te trgovačke punktove, za razliku od poticajnih mjera koje su dubrovačkoj inicijativi prepustile prostor osmanskog Balkana. Kursarova studija stoga staje uz bok recentnim istraživanjima domaće, ali i strane historiografije koja su već primjetila važnost i prisutnost Dubrovčana u Istanbulu, i to ne samo onu privremenu, u sklopu neke trgovačke ili diplomatske aktivnosti, već i trajnijeg karaktera, čijim se uslugama i znanjima nije koristila samo dubrovačka Vlada već i zajednica ponentinskih kršćana, kao i najviši dužnosnici osmanske elite. Stalni dubrovački konzuli u Istanbulu rezidiraju u kontinuitetu od perioda Velikog bečkog rata (1683–1699) pa do kraja Dubrovačke Republike. Njihovoj aktivnosti autor pridaje dosta zanimanja s obzirom na to da su štitili interese dubrovačke trgovine, a sukladno s njihovim izvještajima u vezi s međunarodnim geopolitičkim odnosima, Republika je kreirala smjernice vanjske politike. Prisutnost stalnog konzula u Istanbulu svjedoči i obnovi dubrovačke pomorsko-trgovačke inicijative, naročito od sredine 18. stoljeća, kada je postala ozbiljan konkurent francuskim položajima na Levantu. Poseban osvrt Kursar posvećuje konzulima Luki Barci, potom Luki Chiricu. Zanimljivo je primjetiti međusobnu suradnju Dubrovčana i ostalih Ponentinaca koji su rezidirali na Bosporu, u nastojanju prevladavanja svih prepreka u

komunikaciji neke od ovih kršćanskih strana, u odnosu prema osmanskim dužnosnicima. Dubrovčani su u tom smislu posebno bili korisni za potrebe zapadnjačkog diplomatskog kadra jer su zahvaljujući trgovačkom karakteru svoje prisutnosti na Bosporu, ali i diljem Balkana, bili u mogućnosti stvoriti široku mrežu kontakata koja se mogla aktivirati za potrebe diplomatske komunikacije. Podjednako su djelovali i za interese Rimske kurije i održavanje katoličkog kulta u tom gradu, predstavljajući se kao izuzetni transimperijalni faktor, potreban u premošćivanju jezičnih i kulturnih barijera. Krovnu temu dubrovačke prisutnosti u Istanbulu autor pokriva referirajući se na različite tipove izvora – uglavnom na već objavljene bibliografske naslove, ali i na različite tipove periodike. Nove spoznaje s tim u vezi obogaćene su ovaj put detaljima iz svakodnevnog života Dubrovčana i ostalih Ponentinaca. Taj socijalni aspekt promatra se na temelju međusobne interakcije unutar ponentinskog diplomatskog miljea prisutnog u osmanskoj prijestolnici, kojeg su Dubrovčani činili aktivan i vidljiv dio. S druge, pak, strane, posredstvom vrela iz župnih arhiva autor promatra aktivnost i svakodnevnicu katoličkih župa prisutnih u osmanskoj prijestolnici jer su Dubrovčani i u tom kontekstu također ostavili značajne tragove svoje prisutnosti.

Autor na poseban način izdvaja dubrovačke trgovačke obitelji Čingrija i Chirico, koje su se još u 18. stoljeću izdvojile među najviđenijim članovima zajednice ponentinskih katolika uopće, nastaljenih u istanbulskoj Galati i Peri. Evidentan je nastavak njihove aktivnosti unutar poslovnih krugova katoličke zajednice Levantinaca i tijekom 19. stoljeća pa sve do formiranja Turske Republike. Ove inicijative, zaključuje autor, značajno su pridonijele infrastrukturnoj modernizaciji osmanske prijestolnice. Iako ranonovovjekovni *našijenci* zapravo predstavljaju pojedince iz redova trgovačke i dragomanske elite, autor se osvrće i na rubne socijalne skupine, koje su činili obični mornari, zarobljenici i bjegunci kako iz Dubrovnika tako i iz ostalih hrvatskih krajeva. Društvena marginalnost lišila ih je zastupljenosti u arhivskim vrelima. Njihova je prisutnost u ranonovovjekovnom Istanbulu neupitna, međutim, o stvarnom broju teško je govoriti. Tek je jedan dio njih ostao zabilježen u povijesnim vrelima, čije tragove autor pronalazi ponajprije u crkvenim knjigama spomenutih katoličkih župa u Istanbulu.

S 19. stoljećem otvorilo se novo poglavlje hrvatsko-osmanskih veza. Bio je to period kada su veliki vojni sukobi okončani, dok je Osmansko Carstvo različitim modernizacijskim procesima postupno proživljavalo društvenu, političku, ekonomsku i kulturnu preobrazbu, otvarajući se zapadnim utjecajima. Dokidanjem diskriminatorskih odredbi, zasnovanih na islamskom pravu, pospješilo se doseljavanje većeg broja europskih imigranata u osmansku prijestolnicu, među kojima su bili i Hrvati, posebno Dalmatinci. Tom trendu velik vjetar u leđa davala je i redovita brodska linija Trst – Istanbul, koja je polazila dva puta tjedno, s redovitim stajanjem u dalmatinskim lukama. Migracije Dalmatinaca ne trebaju začuditi jer je austrijska provincija Dalmacija bila pod pritiskom velikih poreza, birokratizacije i posvemašnje gospodarske zapostavljenosti te neriješenih agrarnih odnosa. Dotadašnju ulogu posrednika između Osmanlija i Zapadnjaka novi doseljenjici *našijenaca* u 19. stoljeću zamijenili su ulogom provoditelja modernizacije, čemu je posvećeno drugo poglavlje. Upravo ovi djelovi Kursarove knjige predstavljaju pravo historografsko osvježanje s obzirom na nezastupljenost 19. i 20. stoljeća u ranijim istraživanjima naše dijasporu na Bosporu. Ranonovovjekovno značenje pojma Levantinaca pretpostavlja etničke skupine ponentinskih kršćana prisutnih u prijestolnici Osmanskog Carstva, zahvaljujući trgovačko-diplomatskom karakteru svojeg djelovanja. Kao što je već istaknuto, radi se mahom o pripadnicima diplomatsko-trgovačke i dragomanske elite. U

kontekstu modernističkih procesa 19. stoljeća kroz koje je Osmansko Carstvo prolazilo, taj termin pretpostavlja izmijenjenu „krvnu sliku“ ponentinskog uzorka. On se najprije razlikovao povećanim brojem u odnosu na prethodna razdoblja, a potom i na činjenicu zapostavljanja endogamijskih ženidbenih veza s pripadnicima vlastite nacije i jezika, ponajprije zbog neravnomjerne rodne zastupljenosti unutar iste grupacije. Taj proces levantiziranja primjetan je već u prvoj generaciji doseljenika te pretpostavlja intezivnije međusobno miješanje pripadnika različitih nacija unutar zajednice ponentinskih kršćana prisutnih u ovom kozmopolitskom gradu, združujući se isprva s partnerom iste konfesionalne grupe, dakle katoličke, ili neke od unijatskih istočnih kršćanskih crkava, da bi u konačnici u obzir dolazili i pravoslavci kad su to krajem 19. stoljeća kanonske odredbe napokon dopustile. Takve trendove Kursar primjećuje i u Levantinaca iz hrvatskih krajeva, koji su svoj hrvatski identitet zadržavali, navodi autor, najčešće još samo u obiteljskom imenu ili unutar zajedničke identitetske katoličke odrednice. Kursarov reprezentativni uzorak samo potvrđuje činjenicu kako nemuslimansko stanovništvo nije predstavljalo čvrstu monolitnu skupinu. Međutim, najveći broj unutar imigrantske skupine s hrvatskog prostora, iako samo aproksimativan s obzirom na njihovu slabu zastupljenost u primarnim arhivskim vrelima, odnosi se na tzv. pomorski proleterijat podrijetlom iz hrvatskih krajeva, koji bi se nakon akumuliranja određenog kapitala radom u Istanbulu, vraćao natrag u rodni kraj. Nemogućnošću precizne kvantifikacije u vezi s njihovom prisutnošću, autor pokušava alternativnim metodama doći do odgovora na to pitanje pa nalazi dosta sugestivnom činjenicu kako etimologijske izvedenice iz termina Hrvat u tursko-engleskom riječniku s kraja 19. stoljeća, osim etničke odrednice, daju značenja fizički stasite osobe, što Kursar povezuje s prirodom posla kojim se većina tih *našijenaca* bavila, a to je težak fizički rad prilikom izvođenja brojnih infrastrukturnih projekata koji su u tom periodu preobrazili Istanbul.

Trećim poglavljem autor zaokružuje krovnu temu ove knjige koja tematizira prisutnost u Istanbulu imigranata s hrvatskog prostora, kao i njihovo značenje, podjednako za prilike u osmanskoj središnjici, kao i za prilike u Carstvu. Poglavlje je u cijelosti posvećeno povijesti obitelji dalmatinskog imigranta Antonija Zelića, osnivača tiskare u Istanbulu, koja je djelovala od 1869. pa do sredine 20. stoljeća, postavši jednom od najrenomiranijih u Carstvu, a kasnije i Turskoj. Nadalje, autor se koristi konkretnim primjerom obiteljske povijesti da bi najzornije posvjedočio fluidnosti identiteta istanbulskih Levantinaca. Aktivnost Zelićeve tvrtke nije predstavljala samo transfer tehnološkog znanja već i potporu modernizaciji školstva i administracije, imajući i veliku važnost za društveni i kulturni život osmanske metropole, zadovoljavajući potrebe za knjigom i ostalim publikacijama.

Knjiga Vjerana Kursara pisana je jednostavnim stilom i veoma jezgrovitim jezikom te je prokana jasnim mislima. Njezina važnost ogleda se u doprinosu koji predstavlja u domeni naših spoznaja o povijesnoj dijaspori s hrvatskog prostora. Ništa manje nije važna ni činjenica objavljivanja ove monografije na engleskom jeziku, u ediciji vrlo uglednog stranog izdavača, čime se prekida ono višedesetljetno izbivanje s europske i svjetske historioграфске scene, dok teme poput ove prikazuju Hrvate kao jedan od povijesnih europskih naroda. Ovo nije samo knjiga o hrvatskim imigrantima na Bosporu već i o Osmanskom Carstvu koje je Ponentincima pružalo različite mogućnosti, stoga bi ona trebala predstavljati poticaj i suvremenoj osmanistici, kojoj velik izazov predstavljaju suvremeni trendovi sagledavanja osmanske povijesti isključivo kroz islamsku prizmu. Međutim, autor ističe kako je ovom monografijom nastojao veze hrvatskog povijesnog prostora i Osmanskog

Carstva sagledati kroz drugačiju prizmu, suprotno tradicionalnom narativu hrvatske historiografije koja o Osmanskom Carstvu najčešće razglaba kao o osvajačkoj sili, stranom elementu, glavnom krivcu društvene i ekonomske zaostalosti jugoistočne Europe. Koliko je u tome uspio, ostaje na prosudbu čitaocu, do kojeg će knjiga zasigurno naći svoj put.

Nikša Varezić

Prilog popularizaciji povijesti medicine

Đuro Baglivi, Pravila o medicini čvrstih dijelova u svrhu ispravne upotrebe mjerenja / Canones de medicina solidorum ad rectum statices usum (s latinskoga transkribirala, prevela i predgovor napisala Zrinka Blažević), Zagreb: Medicinska naklada, 2022, 165 str.

Zagrebačka Medicinska naklada široj je javnosti ponajprije poznata kao izdavač sveučilišnih udžbenika i (popularno-)znanstvenih studija. Međutim, u sklopu biblioteke „Monografije“ ove je godine objavila i *Pravila o medicini čvrstih dijelova u svrhu ispravne upotrebe mjerenja* Đure Baglivija (1668–1707). Prvi cjelovit prijevod posljednjega djela znamenitog talijanskog liječnika dubrovačkoga podrijetla potpisuje dr. sc. Zrinka Blažević, koja je djelo ujedno popratila i komentarima. Ovo vizualno atraktivno i grafički bogato opremljeno dvojezično izdanje broji 165 stranica, a čine ga uvodna studija, prijepis latinskog izvornika te prijevod na hrvatski.

Trodijelni „Predgovor“ (1–17) temeljit je i sadržajan. U ulomcima posvećenima Baglivijevu životu i radu priređivačica pažljivo iscertava njegovo mjesto u ranonovovjekovnoj medicinskoj epistemi. Stranice koje zatim slijede sadržavaju detaljnu analizu lajdenskoga izdanja *Pravila*, tiskanoga 1707, pri čemu je posebno istaknuta polemička narav djela. Naime, Baglivijev traktat zapravo je kreativna nadgradnja *Umijeća medicinskih mjerenja* (1614) mletačkoga liječnika istarskih korijena Santorija Santorija (1561–1636). Oba djela ranonovovjekovne su razrade Galenova učenja o šest neprirodnih stvari u kojima autori čitatelju pružaju higijensko-dijetetičke savjete za očuvanje zdravlja i produljenje životnoga vijeka. Priređivačica zatim raščlanjuje Baglivijevu epistolarnu raspravu o različitim predmetima, vrednujući pritom autorove kulturne kompetencije. Konačno, posljednje potpoglavlje donosi jasan i koncizan pregled Baglivijeva solidarnoga fibrilarizma, tj. nauka o fiziološkom primatu čvrstih dijelova nad tekućima i njegova utjecaja na daljnji razvoj (znanstvenih i popularnih) predodžbi o ljudskome tijelu.

Glavni tekst djela sastoji se od obraćanja tiskara čitatelju (lat. 20; hrv. 90), posvete (21–24; 91–96), samoga traktata (25–41; 97–116) te epiloga (42–43; 117–118). Predgovor čine dvije cjeline: autor u prvoj popisuje ugledne talijanske liječnike i njihove doprinose razvoju europske znanosti i medicine, dok u drugoj veliča Gianfrancesca Morosinija (1658–1739), mletačkog izaslanika na papinskome dvoru. Sama *Pravila* sastoje se od 51 aforizma u kojima Baglivi komentira Santorijevo djelo, proširujući pritom pojam

FILOZOFSKI FAKULTET SVEUČILIŠTA U ZAGREBU

ZAVOD ZA HRVATSKU POVIJEST
INSTITUTE OF CROATIAN HISTORY
INSTITUT FÜR KROATISCHE GESCHICHTE

RADOVI

54

BROJ 2

ZAVOD ZA HRVATSKU POVIJEST
FILOZOFSKOGA FAKULTETA SVEUČILIŠTA U ZAGREBU

FF press

ZAGREB 2022.

RADOVI ZAVODA ZA HRVATSKU POVIJEST
FILOZOFSKOGA FAKULTETA SVEUČILIŠTA U ZAGREBU

Knjiga 54, broj 2

Izdavač / Publisher

Zavod za hrvatsku povijest
Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu
FF-press

Za izdavača / For Publisher

Domagoj Tončinić

Glavna urednica / Editor-in-Chief

Inga Vilogorac Brčić

Izvršna urednica / Executive Editor

Kornelija Jurin Starčević

Uredništvo / Editorial Board

Jasmina Osterman (stara povijest/ancient history), Trpimir Vedriš (srednji vijek/medieval history), Hrvoje Petrić (rani novi vijek/early modern history), Filip Šimetin Šegvić (moderna povijest/modern history), Tvrtko Jakovina (suvremena povijest/contemporary history), Silvija Pisk (mikrohistorija i zavičajna povijest/microhistory and local history),
Zrinka Blažević (teorija i metodologija povijesti/theory and methodology of history)

Međunarodno uredničko vijeće / International Editorial Council

Denis Alimov (Sankt Peterburg), Živko Andrijašević (Nikšić), Csaba Békés (Budapest), Rajko Bratož (Ljubljana), Svetlozar Eldarov (Sofija), Toni Filiposki (Skopje), Aleksandar Fotić (Beograd), Vladan Gavrilović (Novi Sad), Alojz Ivanišević (Wien), Egidio Ivetić (Padova), Husnija Kamberović (Sarajevo), Karl Kaser (Graz), Irina Ognyanova (Sofija), Géza Pálffy (Budapest), Ioan-Aurel Pop (Cluj), Nade Proeva (Skopje), Alexios Savvides (Kalamata), Vlada Stanković (Beograd), Ludwig Steindorff (Kiel), Peter Štih (Ljubljana)

Izvršni urednik za tuzemnu i inozemnu razmjenu /

Executive Editor for Publications Exchange

Martin Previšić

Tajnik uredništva / Editorial Board Assistant

Dejan Zadro

Adresa uredništva/Editorial Board address

Zavod za hrvatsku povijest, Filozofski fakultet Zagreb,
Ivana Lučića 3, HR-10 000, Zagreb
Tel. ++385 (0)1 6120191

Časopis izlazi jedanput godišnje / The Journal is published once a year

Časopis je u digitalnom obliku dostupan na / The Journal in digital form is accessible at
Portal znanstvenih časopisa Republike Hrvatske „Hrčak“
<http://hrcak.srce.hr/radovi-zhp>

Financijska potpora za tisak časopisa / The Journal is published with the support by
Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa Republike Hrvatske

Časopis je indeksiran u sljedećim bazama / The Journal is indexed in the following databases:
Directory of Open Access Journals, EBSCO, SCOPUS, ERIH PLUS, Emerging Sources Citation
Index - Web of Science

Naslovna stranica / Title page by

Marko Maraković

Grafičko oblikovanje i računalni slog / Graphic design and layout

Marko Maraković

Lektura / Language editors

Samanta Paronić (hrvatski / Croatian)

Edward Bosnar (engleski / English)

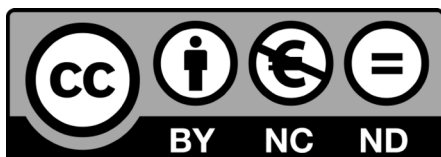
Ilustracija na naslovnici

Muza Klio (Alexander S. Murray, *Manual of Mythology*, London 1898)

*Časopis je u digitalnom obliku dostupan na Portalu znanstvenih časopisa
Republike Hrvatske „Hrčak“ <http://hrcak.srce.hr/radovi-zhp>*

*The Journal is accessible in digital form at the Hrčak - Portal of scientific
journals of Croatia <http://hrcak.srce.hr/radovi-zhp>*

DOI: 10.17234/RadoviZHP.54

Djelo je objavljeno pod uvjetima Creative Commons Autorstvo-Nekomercijalno-Bez prerada 4.0 Međunarodne javne licence (CC-BY-NC-ND) koja dopušta korištenje, dijeljenje i umnažanje djela, ali samo u nekomercijalne svrhe i uz uvjet da se ispravno citira djelo i autora, te uputi na izvor. Dijeljenje djela u prerađenom ili izmijenjenom obliku nije dopušteno.